

تاریخچه پول کاغذی

در شرق^۱

نوشته: سرهنری پول

ترجمه: محسن جعفری مذهب

۶۵۸هـ)، چاپ پول کاغذی را آغاز کرد و تا پایان حکومتش، با جدیت ادامه داد. او در سال ۱۲۸۷م (۶۸۶هـ)، سلسله جدیدی از پول کاغذی را منتشر کرد که با ۵ واحد ارزش اسمی پول قدیم عوض می‌شد! در هر دو بار، ارزش رسمی پول کاغذی، برابر نصف ارزش اسمی آن به نقره بود که فهم آن چندان آسان نیست. این پول کاغذی، چاو^۲ نامیده شد.

نخستین سری پول کاغذی قویلای خان (۱۲۶۰ - ۱۲۸۷م، ۶۵۸ - ۶۸۶هـ) که شبیه توصیفات مارکوپولو است، به سه شکل بود:

پول‌های ۱۰ واحدی یعنی ۱۰، ۲۰، ۳۰ و ۵۰ تسین^۳

پول‌های ۱۰۰ واحدی یعنی ۱۰۰، ۲۰۰ و ۵۰۰ تسین

پول‌های رشته‌ای یا هزار واحدی یا لیانگ^۴ (اونس نقره یعنی تائل^۵ [۲] یعنی ۱۰۰۰ و ۲۰۰۰ تسین)

پول دیگری نیز وجود داشت که برابر ششم چاپ می‌شد و ارزش آن ۱، ۲، ۳، ۵ و ۱۰ تائل (اونس نقره) بود، اما رواج عام نداشت. باید اشاره کرد که در سال ۱۲۷۵م (۶۷۴هـ) پول‌های ۲، ۳ و ۵ تسین هم چاپ شد.

مارسدن^۶، بین واحدهای پولی مورد اشاره مارکوپولو، و واحدهای واقعی چینی، مقایسه‌ای انجام داده است که به نظر می‌رسد بیو^۷ هم قبول کرده است. اما من به درستی این مقایسه شک دارم، زیرا ارزش‌های فرضی او، از گروت^۸ یا گروسو^۹ و تورنسل^{۱۰}، بدون شک غلط است.

در آن زمان گروسو برابر یک هجدهم دوکای طلا یا سکوین^{۱۱} و بنابراین معادل ۵ پنس نقره بود. دوکا نیز، معادل ۲ لیره^{۱۲} بود و در

جالب است بدانیم که حدود دو قرن پیش (سده هجدهم میلادی)، ماژلان میسیونری که سال‌ها در چین زندگی می‌کرد و تقریباً یک دانشمند چینی شده بود، درستی اشارات مارکوپولو را درباره پول کاغذی در چین، به شدت انکار کرد. شواهد، هنوز هم بر اشاره مارکوپولو چیزی نمی‌افزاید. مطالب مارکوپولو، در کارهای چاپ شده [ویلیام] روبروکی، راجر بیکن، هیتون، ادریک پوردهونه‌ای، اسقف بزرگ سلطانیه، و جوزافات باربارو، نیز تائید شده است؛ بدون آن که به نوشته‌های دیگر اروپاییان که هنوز خطی است یا به بخشی از گزارش‌های شرقی، از این رویداد، مراجعه شود.

پیشینه انتشار پول کاغذی در چین، به سده نهم میلادی (سوم هجری) بازمی‌گردد. در سال ۱۱۶۰م (۵۵۵هـ)، آن قدر در این کار زیاده‌روی شد که دولت در عرض ۶ سال، برابر ارزش اسمی ۴۳،۶۰۰،۰۰۰ اونس نقره، پول چاپ کرد و البته پول‌های محلی نیز در کنار آن رواج داشت. بنابراین امپراتوری با کاهش شدید ارزش پول روبه‌رو شد.

«خاندان کین» نیز که از مهاجمان شمالی بود و خیلی زود جای خود را به مغولان داد، برخلاف عنوان سلطنتی‌شان، حتی پیش از حکام بومی به پول کاغذی روی آورد، پول کاغذی آنان ۷ سال اعتبار داشت و پس از آن، اسکناس قدیم با کسر ۱۵ درصد با اسکناس جدید عوض می‌شد.

مغولان، حتی پیش از آن که پایتخت خود را به چین منتقل کنند، در سال ۱۲۳۶م (۶۳۳هـ) شروع به انتشار پول کاغذی کردند. قویلای خان نیز در نخستین سال حکومت خود (۱۲۶۰م،

در واقع معادل $\frac{3}{4}$ تسین بود.

پاوتیه^{۱۳} از میان سال‌نامه‌های چینی دودمان یوان، جدول کاملی از انتشار سال به سال پول کاغذی، در دوره حکومت قوییلای خان (۱۲۶۰ - ۱۲۹۴ م، ۶۵۸، ۶۹۳ هـ) به دست آورده است که براساس ارزش اسمی آن‌ها، به تینگ یا اونس نقره تنظیم شده است. کم‌ترین مقدار انتشار پول کاغذی، در سال ۱۲۶۹ م (۶۶۷ هـ) به مبلغ ۲۲۸۹۶۰ اونس نقره بود که براساس نرخ ۱۲۰ پنس برای هر اونس نقره، (به بالاتر نگاه کنید). حدود ۴۸۰ ← ۱۱۴ پوند می‌شد و بیش‌ترین مقدار انتشار آن، در سال ۱۲۹۰ م (۶۸۹ هـ)، به مبلغ ۵۰۰۲ ← ۵۰۰۰۲ اونس نقره بود که برابر ۲۵۰ ← ۲۵۰۰۱ پوند می‌شد! و در مدت ۳۴ سال، برابر ۲۴۹۶۵۴۲۹۰ اونس نقره، یعنی ۱۲۴۸۲۷۱۴۴ پوند، ارزش اسمی می‌شد. گفته‌ی مارکوپولو دربارهٔ انبوه پولی که خان بزرگ هر سال منتشر می‌کند، دقیقاً می‌تواند درست باشد.

برای کامل شدن تاریخ پول کاغذی چینی، ما نیز می‌توانیم موارد زیر را بیافزاییم:

در سال ۱۳۰۹ م (۷۰۹ هـ)، پول جدیدی براساس پول سال ۱۲۸۷ م (۶۸۶ هـ) به وجود آمد که هر واحد جدید با ۵ واحد قدیم، با همان ارزش اسمی، عوض می‌شد. نخست قرار شد که پول جدید، قابل تبدیل به فلز قیمتی باشد، اما به دلیل ناتوانی دولت، با شکست روبه‌رو شد. تا پایان حکومت مغولان در چین، انتشار پول کاغذی کمابیش ادامه یافت. ادریک پوردنسونه‌ای (۱۳۲۰ - ۱۳۳۰ م، ۷۲۰ - ۷۳۰ هـ)، پگولوتی (۱۳۳۰ - ۱۳۴۰ م، ۷۳۰ - ۷۴۱ هـ) و ابن بطوطه (۱۳۴۸ م / ۷۴۹ هـ)، هنوز از پول کاغذی به عنوان پول

نتیجه تورنسه^{۱۴}، برابر ۴ دنیه^{۱۵} می‌شد. به گمان من، همیشه لیره مساوی ۲۴۰ دنیه بود. از این رو تورنسه برابر ۹/۶۰ گروسو می‌شد. وقتی ما تلاش مارکوپولو را در تطبیق پول چینی با پول‌های اروپایی می‌بینیم، نمی‌توانیم به آن‌ها اعتماد کنیم.

آن‌جا که او به پول کاغذی بزانت^{۱۶} اشاره می‌کند، با نظر مارسون موافقم که حدود یک اونس نقره باشد و این، از آن‌چه که در نگاه اول به نظر می‌رسد، به حقیقت نزدیک‌تر است. او، لیانگ چینی یا اونس نقره را که معمولاً ۷ شلینگ و ۶ پنس می‌ارزید حدود ۸۰ پنس ارزش گذاری کرده است. [۳] ولی در آسیای متمدن آن زمان، نسبت طلا به نقره، یک به ده بود. نه مثل امروز که بیش از یک به پانزده است. لیانگ نقره نسبت به طلا، ارزشی حدود ۱۲۰ پنس یا ۱۰ شلینگ داشت، یعنی کمی بیش از یک دوکای و نیزی و اندکی کم‌تر از بزانت یا دینار. ما می‌توانیم جدول تطبیق پول‌های چینی و اشاره‌های مارکوپولو را به صورت زیر بیاوریم:

پول چینی (آن‌گونه که گزارش شده است).

اشاره مارکوپولو

تینگ^{۱۶} (۱۰ اونس نقره) ۱۰ بزانت

لیانگ (۱ اونس نقره) ۱ بزانت

(برابر ۱۰۰۰ تسین)

۵۰۰ تسین ۱۰ گروت

۲۰۰ تسین ۵ گروت

(۴ درست‌تر است)

۱۰۰ تسین ۲ گروت

۵۰ تسین ۱ گروت

۳۰ تسین ۲ / ۱

گروت (ولی مقدار حقیقی گروت، برابر ۲۵ تسین بود.)

۲۰ تسین

۱۰ تسین ۱ تورنسل

(ولی مقدار حقیقی

تورنسل، برابر ۷/۵ تسین بود.)

۵ تسین $\frac{1}{4}$ تورنسل (وبی)

متداول (البته نه منحصر) امپراتوری مغولان یاد می‌کنند. به گزارش منابع چینی، اعتبار این پول‌ها، مدام در حال کم شدن بود که البته به راحتی قابل قبول است. ولی این غیرعادی است که همه جهانگردان غربی، چنان از آن یاد می‌کنند که انگار بهتر از طلا بود. پگولوتی براساس گفته بازرگانان (آن گونه که ما می‌توانیم تصور کنیم) و برای آنان به صراحت می‌گوید که هیچ کاهش ارزشی وجود نداشت.

«دودمان مینگ هم»، مدتی پول کاغذی را رواج دادند، با این تفاوت که اگر در دوره مغولان هیچ پول دیگری رواج نداشت، جانشینان آنها پرداخت‌ها را با کاغذ می‌دادند و دریافت‌ها را با فلز می‌گرفتند. [۴] در سال ۱۴۴۸ (۸۵۲هـ) چا و ۱۰۰۰ تسین، فقط ۳ تسین مسی می‌ارزید. جوزافات باریارو (اواخر سده ۱۵ م، ۹هـ). هنوز داستان پول کاغذی چینی را جهانگردانی که در کنار «دریای آروف» ملاقات می‌کرد، می‌شنید. ولی گفته می‌شود که پس از سال ۱۴۵۵ م (۸۵۹هـ)، هیچ اشاره‌ای به پول کاغذی، در تاریخ چین نشده است.

من، هنوز از وجود پول کاغذی مغولان چیزی نشنیده‌ام، ولی بعضی از پول‌های دودمان مینگ وجود دارد و در چین به عنوان عتیقه خرید و فروش می‌شود. مرحوم سر جی. تی. استانتون^{۱۸} مدعی است که یکی از آن‌ها را دارد. دکتر لاکهارت^{۱۹} پیش‌تر دو تا از آن‌ها را داشت که یکی را، به سر هری پارکس^{۲۰} داده است.

کاغذ این پول، آن قدر تیره رنگ است که مارکوپولو از آن به سیاه تعبیر می‌کند. به لطف دکتر لاکهارت توانستم تصویر روشنی از آن را برای «چاپ فاکسیمیل» تهیه کنم، البته با کمی بازسازی. مانند مهرها، که اثر کم‌رنگی در نسخه اصل به جا گذاشته بود.

[آقای ویسبرینگ^{۲۱}، (پول چینی، اضافات، ۱ تا ۳) شرح و تصویری از پول کاغذی دوره مینگ می‌دهد که در مجموعه موزه آسیای آکادمی علوم سن پترزبورگ نگهداری می‌شد. در هشتمین سال عمر هونگ-وو^{۲۲}، (۱۳۷۵ م، ۷۷۷هـ) امپراتور، تای تسو^{۲۳}، به وزیر دارایی خود دستور داد تا پائو-تسائو^{۲۴}، (پول کاغذی ارزشمند) را منتشر کند و از الیاف درخت توت، برای ساخت کاغذ آن استفاده کند برده هنری کوردیه- [۶]

با آن که، از آن زمان تا سال‌های اخیر، پول کاغذی دولتی به کار نرفته است، در بعضی از شهرهای چین، حواله‌های کاغذی شخصی و صرافان، همچنان به عنوان پول رواج داشت. به ویژه در «فوجو» این امر رایج بود. ضراب‌خانه بیش‌تر وقت‌ها تعطیل بود و صراف‌خانه‌های شهر به صدها عدد می‌رسید. این صراف‌ها زیر نظر حکومت محلی بودند. هر شخص یا شرکتی که سرمایه و اعتبار کافی داشت، می‌توانست بانکی تأسیس و پولی منتشر کند که بین ۱۰۰

تسین تا ۱۰۰۰ دلار ارزش داشت. ۱۵ سال پیش از نوشتن این مطلب، دولت امپراتوری ظاهراً به خاطر وضعیت خراب خزانه‌داری، که در اثر استفاده زیاد از پول کاغذی محلی بود، تصمیم گرفت پس از ۴ سده، نظام چاپ پول را از سر گیرد. گزارش دقیق کمیته مأمور از سوی شورای عالی سلطنتی، از رواج پول کاغذی روسی که توسط مسیون روس‌ها در پکن، رواج یافته بود، خبر می‌دهد. گزارش نامساعد بود، ولی ما از دیگر منابع درمی‌یابیم که کمی بعد از آن، دولت در شهرهای بزرگ امپراتوری، بانک‌هایی باز کرد تا پول کاغذی جدیدی منتشر کند، اما با موفقیت رو به رو نشد.

من از یادداشتی دریافت‌ام که سال ۱۸۵۸ م، (۱۲۷۴هـ) در فوجو، یک دلار، برابر ۱۸۰۰۰ تا ۲۰۰۰۰ تسین پول دولتی می‌ارزید. دکتر ری^{۲۵}، در سال ۱۸۶۱ م، (۱۲۷۸هـ)، از برابری یک دلار با ۱۵۰۰۰ و کمی بعد با ۲۵۰۰۰ تسین کاغذی، سخن می‌گوید. نایب‌السلطنه، سوشون^{۲۶}، از طریق صرافی‌های خود در پکن، مقدار زیادی پول منتشر کرد. اما موفق به بازپرداخت آن نشد که موجب ورشکستگی صراف‌ها و شورش در شهر شد. او مرتباً امپراتور، هین فونگ^{۲۷}، را به ترک روش‌های قدیمی تحریک می‌کرد. با مرگ امپراتور، ملکه دستور بازداشت و قتل سوشون را صادر کرد. کار او در ورشکستگی بانک‌ها، آن قدر تلخ بود که وقتی آن بیچاره به سوی مکان اعدام می‌رفت (۸ نوامبر ۱۸۶۱ م)، آن گونه که خودم از شاهد عینی شنیدم، طلبکان فریب خورده، در خیابان‌ها صف بسته بودند و هورا می‌کشیدند. [۵]

ژاپنی‌ها نیز در سده چهاردهم م (هشتم هـ) پول کاغذی داشتند. شکل ظاهری آن با پول چینی متفاوت بود. سی بولد^{۲۸} آن را به صورت نواری کاغذی به طول $\frac{۱}{۴}$ اینچ (۱۶ سانتی‌متر) و عرض $\frac{۳}{۴}$ اینچ (۴/۵ سانتی‌متر) ترسیم می‌کند که بر آن، تصویر الهه ثروت، با متن بلندی به خط چینی، مهرهایی به رنگ سیاه و سرخ، و نشانه ارزش پول به خط ژاپنی قدیم بر آن نقش بسته بود. نمی‌دانم آیا پول‌های کاغذی با قیمت بالا، هنوز در ژاپن به کار می‌روند یا نه؟ سر ر. الکولک^{۲۹} از پول‌های کاغذی با ارزش ۳۰ تا ۵۰۰ سکه مسی و بیش‌تر، برای مصرف داخلی، سخن می‌گوید.

در سده‌های میانه، دو تلاش قابل ذکر و پرخطر، در تقلید از پول کاغذی چینی؛ یکی در ایران و تقریباً هم‌زمان با مارکوپولو، و دیگری در هند و در حدود ۳۶ سال بعد، صورت گرفت.

در سال ۱۲۹۴ م (۶۹۳هـ) گیخاتو، ایلخان نالایق مغول، هنگامی که به علت اسراف بی‌حد و مرز خود و امیرانش، خزانه را خالی دید، به پیشنهاد یکی از مدیران اقتصادی خود به نام عزالدین

شو^{۳۲}، (۱۹۹ پ م) پولی، از فلز سفید و پوست گوزن ساخته شد. آقای ویزرینگ (پول چینی ص ۳۸) اظهار می کند که پول پوستی، پول واقعی بود و فرقی با پول چرمی نداشت و مدتی طولانی در روسیه رواج داشت. این پول پوستی روسی، کارکرد نمونه ای داشت. یعنی از آن جا که پول ها سنگین و حمل و نقل آنان مشکل بود، قطعه کوچکی از پوست را می بریدند و با آن معامله می کردند. صاحب پوست، کسی بود که قطعه پوستی او، در حفره روی پوست اصلی، جای می گرفت.^{۳۳}

آقای راک هیل^{۳۴} (سفرنامه روبروکی ص ۲۰۱، یادداشت) می گوید: «ما حتی پیش از سال ۱۱۸ پ م، استفاده از «پول چرمی» (p'i pi) را در چین یافته ایم، که قطعاتی از پوست گوزن سفید، به اندازه یک فوت مربع و با لبه های رنگی بودند. هر قطعه ۴۰ هزار سکه مسی می ارزید (ما توان لین کتاب ۸: ۵)

آقای چارلز اف. کیری^{۳۵} (سکه ها و مدال ها. نوشته استانیلی لین. پول. ص ۱۲۸) اشاره می کند که: «در زمان ملکه الیزابت، تعداد زیادی ژتون خصوصی از سرب، روی، برنج و چرم در انگلستان رواج داشته است.»

مغولان، بدون تردید نظام پول کاغذی را از دودمان کین گرفتند. هم اکنون در «سی آن فو»^{۳۶}، کلیشه ای وجود دارد که دودمان کین، برای ساخت پول کاغذی، از آن استفاده می کردند. من بخت دیدن چاپ یکی از این پول ها را داشتم که به همان اندازه و شکل پول کاغذی دوره مینگ بود. متن روی پول کاغذی دوره کین را می توان در کین سی تسوی پین^{۳۷}، یافت. این نسخه، مهر پائوکوان^{۳۸} (فرمان ارزشمند) و سال های حکومت چنگ یو^{۳۹} (۱۲۱۳-۱۲۱۶ م، ۶۱۰-۶۱۳ هـ) را دارد. اولین گزارش تولید پول کاغذی، به دست مغولان، مربوط به حکومت اوگتای خان (۱۲۲۹-۱۲۴۲ م / ۶۲۶-۶۴۰ هـ)، است. اما تاریخ چین، به این ماجرا، بدون هیچ شرحی، فقط اشاره کرده است. در بازرگانی آن زمان، کلاف ابریشم، معیار تعیین ارزش کالا بود و بنا بر طرح پهلوچوتسای^{۴۰}، وزیر اوگتای خان، مالیات ها با ابریشم گردآوری می شد. می توان استنباط کرد که نام سزه چاو^{۴۱} (پول کاغذی بر اساس وزن ابریشم)، به همان زمان برمی گردد. به هر صورت، بعداً در زمان حکومت قوییلای خان، پول کاغذی تولید و ابریشم، معیار سنجش ارزش نقره شد و ۱۰۰۰ لیانگ ابریشم، برابر ۵۰ لیانگ (یا تینگ) نقره بود. از این رو به تدریج قاعده گرفتن ابریشم برای مالیات و اجاره، به نقره بدل شد. ثروت فلزات قیمتی خان های مغول، مشهور بود و اگر ما به طور اتفاقی، با مقدار وسیع آن در تاریخ چین روبرو شویم، نباید تعجب کنیم. برای نمونه، به استناد سیو تونگ کین^{۴۲} در سال

مظفر، پول کاغذی منتشر کرد. این پول، نمونه کامل پول قوییلای خان بود.، حتی حروف چینی بر آن نقش بسته بود. [۷] نام چینی چاو برای آن برگزیده شد و در تهیه آن با سفیر مغولان بزرگ در تبریز، یعنی پولاد چینگ سانگ مشورت شد. خرج سنگینی شد. دفترهایی که «چاو خانه» نامیده می شدند، در شهرهای بزرگ ایالات برپا شدند و ستاد مفصلی ایجاد شد. غازان خان در خراسان، از برپایی چاو خانه در قلمرو حکومتی خویش، جلوگیری کرد. پس از ۲ یا ۳ روز استفاده از چاو در تبریز، شورش برپا و بازار بسته شد. مردم شورشی، عزالدین را کشتند و طرح شکست خورد. در همین زمان یا حدود آن، مارکوپولو در ایران بود و سرجان ملکم نه چندین غیرمسئولانه اظهار می دارد که ممکن است او نیز با این امر ارتباط داشته است. این اظهار نظر، موجب هیجان غیرضروری پاتویه می شود. ما از این داستان می توانیم نتیجه بگیریم که «چاپ کلیشه ای»، اول بار در تبریز به سال ۱۲۹۴ م، (۶۹۳ هـ) البته به قصد تهیه پول، ایجاد شده بود.

تلاش دیگر نیز، که توسط سلطان محمد تغلق، در دهلی به سال ۱۳۳۰، ۱۳۳۱ م (۷۳۱، ۷۳۲ هـ)، صورت گرفت، دقیقاً به همان نیت و تقلیدی از چاو چینی بود. البته به جای کاغذ، با مس تهیه می شد، یعنی قطعه مسی، هم وزن طلا و نقره تهیه می شد و مهری بر آن می خورد. هر چند عمر این پول، بیش تر از پول تبریزی بود، اما آن هم به دلیل آسانی جعل به سرعت شکست خورد. سلطان، برای آن که اعتبار مجدد پول خود را به دست آورد، فرمان داد که هر کس پول مسی را به خزانه ببرد، می تواند آن را به طلا و نقره بدل سازد. مردم، که در زمان ناامیدی، این قطعه های مسی را چون سنگ و آجر در گوشه خانه انداخته بودند، آن ها را به خزانه داری دادند و با طلا و نقره عوض کردند. درست است که خزانه خالی شد، اما سکه های مسی کمی رواج یافت و تکان سختی به دولت داد.

چند سال پیش از تولد مارکوپولو، در ایتالیا پولی غیرعادی، نه بر کاغذ، بلکه بر چرم، منتشر شد. امپراتور فردریک دوم، پس از تصرف «فائنا»^{۴۳} در سال ۱۲۴۱ م (۶۳۸ هـ) با کمبود پول روبه رو شد و قطعه هایی از چرم مهر شده با مهر ضراب خانه خود را، با ارزش سکه آگوستال، تهیه کرد. این پول، به ویژه در «فلورانس» رواج یافت و به طور عادانه، توسط خزانه داری فردریک معاوضه می شد. در میان روایات عامیانه مردم سیسیل، یکی از گناهان ویلیام بد، رواج پول چرمی است. مردم در مورد پول چرمی او به طعنه می گفتند. «هر سنگی مناسب پرت کردن به سوی سگ است، هر اسمی می خواهد داشته باشد.»

ما توان - لین^{۴۴} اشاره می کند که در چهارمین سال عصر یوئن

۱۲۹۸ م (۶۹۷هـ) مقدار عایدات دولت عبارت بود از :

۱۹ هزار لیانگ طلا = ۱۹۰ هزار لیانگ نقره، بنا بر نرخ تبدیل طلا به نقره، که در آن زمان تقریباً یک به ده بود. ۶۰ هزار لیانگ نقره

۳ میلیون و ۶۰۰ هزار تینگ نقره روی پول کاغذی (یعنی ۱۸۰ میلیون لیانگ) یعنی مجموعاً ۱۸۰ میلیون و ۲۵۰ هزار لیانگ نقره.

به نظر می‌رسد که این اعداد، برای آن زمان برآستی زیاد باشد. ولی اگر تعویض کم پول کاغذی با نقره مورد نظر قرار گیرد، این رقم، به مقداری معقول کاهش خواهد یافت. (پالادیوس، ص ۵۰ و ۵۱) کوردیه.

دکتر برتشنايدر^{۲۲} اشاره زیر را دارد: «مارکوپولو اشاره می‌کند (۴۰۹: ۱) که خان بزرگ، پوست درخت توت سفید را برای ساختن کاغذ مورد نیاز پول کاغذی، به کار برد» به نظر می‌رسد که او اشتباه کرده باشد. در چین کاغذ از پوست درخت توت سفید ساخته نمی‌شد، بلکه از "Broussonetia Papyrifera" ساخته می‌شد که از خانواده "Moraceae" است. همان لیاف، در بعضی بخش‌های چین برای ساختن پارچه استفاده می‌شد و شاید مارکوپولو اشتباه کرده باشد. طبق اشاره او، «در استان «کویجو» (۴۳) (کوی چائو)^{۲۳} آنان از پوست درخت‌های معمولی، پارچه‌هایی می‌سازند که پارچه تابستانی بسیار خوبی است.» (۲: ۱۰۸) هانری کوردیه

21. Vissering	ثروت ناپدید، خوراکی کم، و فقیر	و یوان شی (Yuen-Shi)، فصل ۴۵	زیرنویس:
22. Hung-Wu	وغنی برابر شدند.	نگاه کنید. یوان پائو (Yuen Pao) که	۱. این مقاله، یادداشت‌های سر هنری
23. Tai-Tsu	استفاده از کلمه چاو را در تبریز می‌توان	هر کس در چین آن را برابر ۵۰ لیانگ	پول بر اشاره مارکوپولو درباره پول
24. Pao-Tsao	با کلمه بانک لوت (B ā n k l ō t) که	(تائل) نقره می‌داند، همان تینگ قدیمی	کاغذی است.
25. Rennie	در هند جدید رایج است، مقایسه کرد.	است و علامت یوان نشان می‌دهد که از	در این منبع:
26. Sushun		دوره دودمان یوان (مغولان) باقی مانده	The Book of Ser Marco Polo
27. Hien Fung	1. Magaillans	است. (هانری کوردیه).	The Venetian Concerning the
28. Siebold	2. Chao	۴. این نظام، هنوز هم در ایتالیا برقرار	Kingdoms and Marvels of The
29. R. Alcock	3. tsien	است.	East translated and edited, with
30. Faenza	4. Liang	۵. مطالب داخل []، پی‌نویس هانری	notes, by colonel sir Henry Yule,
31. Ma Twan - Lin	5. Tael	کوردیه بر کتاب سر هنری یول است.	R. E. C. B., K. C. S. I. Corr, Inst.
32. Yuenshow	6. Marsden	[مترجم فارسی].	France, Third Edition, Revised
33. Rockhill	7. Biot	۶. در چاپ یکم این اثر، نمونه‌ای از	Throughout in the light of recent
34. Keary	8. groat	پول کاغذی این وزیر بدبخت، آورده	discoveries by Henry Cordier (of
35. Singan Fu	9. grosso	شده است.	Paris) PP. 426-30.
36. Kin Shi tsui pien	10. tornesel	۷. در دو سوی آن، شهادتین اسلامی	۲. حتی امروزه نیز ۸ نوع تائل (پالیانگ)
37. Pae kīan	11. Sequin	(لا اله الا الله، محمد رسول الله) بود و	وجود دارد، که در سراسر امپراتوری
38. Cheny Yew	12. Lira	در زیر آن، کلمات «ایریغین تورچی»	رایج و حدود ۹۶ تا ۱۰۶ پنس می‌ارزند.
39. Yelu ch' u ts' ai	13. Tornose	دیده می‌شد که عنوان افتخاری داده شده	علاوه بر این‌ها، تعداد گوناگون تائل
40. Szech' ao	14. denier	از سوی خان بزرگ به شاهان ایران بود.	محللی نیز وجود دارد (سفرنامه
41. Sivi' ung Kien	15. bezant	همچنین، نوشته‌ای با این مفهوم آمده	ویلیامسن. ج ۱، ص ۶۰).
42. Bretschneider, Hist. Bot.	16. Ting	است: «پادشاه در سنه ۶۹۳، این چاو	۳. ارکیماندر پالادیوس (Palladius)،
Disc., I. P. 4	17. Pauthier	مبارک را در ممالک روانه گردانید. تغییر	همان، ص ۵۰، یادداشت می‌گوید:
43. Cui' ju	18. G.T. Staunton	و تبدیل‌کننده را با زن و فرزند به یاسا	«تینگ زمان مغولان همانند دوره کین،
44. Kwei Chao	19. Lockhart	رسانیده، مال او جهت دیوان بردارند.»	واحد وزنی برابر ۵۰ لیانگ بود و نه ده
	20. Sir Harry Parkes	هنگامی که این چاو مبارک رواج یافت	لیانگ. به چو کنگ لو (ch' u keng lu)

